

ਤਿਲਕ (ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਮੂੰਗ ਬੀਜ)

ਭੂਮਿ ਆਂ ਖੇਤ ਕੀ ਤੈਯਾਰੀ :- ਮੂੰਗ ਕੇ ਲਿਏ ਗਹਰੀ ਜਲ ਨਿਕਾਸ ਯੁਕਤ ਦੋਮਟ ਯਾ ਹਲਕੀ ਮਿਟਟੀ ਅਧਿਕ ਤਪਯੁਕਤ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਭੂਮਿ ਲਕਯਣੀਯ ਆਂ ਖ਼ਾਰੀਯ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹਿਏ। 2-3 ਜੁਤਾਏਂ, ਪਾਟਾ ਲਗਾਕਰ ਖ਼ੁਰਖ਼ੁਰੀ ਆਂ ਸਮਤਲ ਭੂਮਿ ਤੈਯਾਰ ਕਰੋਂ।

ਬੁਵਾਏਂ ਕਾ ਸਮਯ :- ਖ਼ਰੀਫ ਮੂੰਗ 15 ਜੂਨ - 15 ਜੁਲਾਏਂ, ਪਛੇਰੀ ਬਿਜਾਏਂ 20 ਜੁਲਾਏਂ ਤਕ।

ਜਾਯਦ ਮੂੰਗ 1 ਮਾਰਚ - 30 ਮਾਰਚ ਤਕ, ਪਛੇਰੀ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤਕ।

ਬੀਜ ਕੀ ਮਾਤਰਾ ਆਂ ਦੂਰੀ :-

ਬੀਜ ਦਰ :- ਖ਼ਰੀਫ 5-6 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ/ਜਾਯਦ 8-10 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ।

ਪੱਕਿ ਸੇ ਪੱਕਿ ਕੀ ਦੂਰੀ :- ਖ਼ਰੀਫ 30-40 ਸੇਮੀ/ਜਾਯਦ 25-30 ਸੇਮੀ।

ਤਰਕਰਕੋਂ ਕੀ ਮਾਤਰਾ ਆਂ ਪ੍ਰਯੋਗ :-

ਨਾਏਟ੍ਰੋਜਨ - 8 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ, ਫਾਸਫੋਰਸ - 15 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ ਬੁਵਾਏਂ ਸੇ ਪੂਰਵ ਡਿਲ ਕਰੋਂ, ਬੁਵਾਏਂ ਸੇ ਪੂਰਵ ਜਿਪਸਮ 55 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ ਡਿਲ ਕਰਨੇ ਪਰ ਤਪਜ ਮੇਂ ਵ੍ਰਿਢਿ ਹੋਣੀ ਹੈ।

(ਡੀ.ਏ.ਪੀ. : 35 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ ਅਥਵਾ ਆਸਏਸਪੀ :- 100 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ ਆਂ ਯੂਰਿਯਾ 18 ਕਿਗਰਾ ਪਰਿ ਆਕੜ)

ਬੀਜ ਤਪਚਾਰ :- ਬੁਵਾਏਂ ਸੇ ਪੂਰਵ ਬੀਜ ਕੋ ਥਾਯਰਮ ਯਾ ਕੇਪਟਾਨ 3 ਗਰਾਮ ਪਰਿ ਕਿਗਰਾ ਬੀਜ ਕੀ ਦਰ ਸੇ ਤਪਚਾਰਿਤ ਕਰੋਂ।

ਸਿੰਚਾਏਂ :- ਮੂੰਗ ਕੀ ਫਸਲ ਕੋ ਮੁਖ਼ਯਤ: 2-3 ਸਿੰਚਾਏਂ ਕੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਕੀਟ ਆਂ ਰੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਨ :- ਪੀਲਾ ਮੋਜੇਕ ਰੋਗ ਕੇ ਵਿਧਾਯੁਔਂ ਕੋ ਫਸਲ ਮੇਂ ਫੈਲਾਨੇ ਵਾਲੇ ਤਥਾ ਰਸ ਚੂਸਨੇ ਵਾਲੇ ਕੀਟੋਂ ਕੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕੇ ਲਿਏ ਡਾਯਮੇਥਾਏਟ (ਰੋਗੋਰ 30 ਏਸੀ) 2.5 ਆਮਏਲ ਪਰਿ ਲੀਟਰ ਕੀ ਦਰ ਪਾਣੀ ਮੇਂ ਮਿਲਾਕਰ ਛਿੜਕਾਵ ਕਰੋਂ।

ਫਲੀ ਛੇਦਕ :- ਏਸ ਕੀਟ ਕੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕੇ ਲਿਏ ਫੂਲ-ਫਲੀ ਆਨੇ ਪਰ ਕਯੂਨਾਲਫੋਸ 25% ਏ.ਸੀ. ਅਥਵਾ ਮੋਨੋਕ੍ਰੋਟੋਫੋਸ 36% ਆਸ.ਏਲ. ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋਂ।

ਕਟਾਏਂ :- ਮੂੰਗ ਕੀ ਫਲਿਯੋਂ ਕੋ ਪਕਨੇ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਦ ਕਟਾਏਂ ਕਰ ਲੇਣੀ ਚਾਹਿਏ। ਅਨਯਥਾ ਦਾਨੇ ਝੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹੈ।

ਫਸਲ ਅਵਧਿ :- 65 ਸੇ 70 ਦਿਨ (ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਸਮ ਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤਿਯੋਂ ਮੇਂ)

ਚੇਤਾਵਨੀ :- ਤਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਏਂ ਗਏਂ ਵਿਧਿਯਾਂ ਕੰਪਨੀ ਕੇ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਕੇਂਦ੍ਰੋਂ ਪਰ ਲਿਏ ਗਏ ਪਰੀਖ਼ਣੋਂ ਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਏਸਮੇਂ ਸਥਾਨ ਵ ਪਰਯਾਵਰਣ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਾਵ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਚਛੀ ਫਸਲ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਿ ਕੇ ਸੰਭੰਧ ਮੇਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਲਿਏ ਨਿਕਟਤਮ ਰਾਜਯ ਕ੍ਰਿਧਿ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਯਾਲਯ / ਕ੍ਰਿਧਿ ਵਿਜ਼ਾਨ ਕੇਂਦ੍ਰ / ਨਿਕਟਵਰੀ ਕ੍ਰਿਧਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੇ ਸਲਾਹ ਲੋਂ।

ਨਿਰਮਾਤਾ ਆਂ ਵਿਪਯਨਕਰਤਾ :-

ਜਯ ਸ਼ਾਂਕਰ ਸੀਡਸ ਪ੍ਰਾ. ਲਿ.

E-176, ਫੇਜ ਫਰਸਟ, ਰਿਕੋ ਏਂਡਸਟ੍ਰੀਯਲ ਏਰਿਯਾ
ਸ਼੍ਰੀਗੰਗਾਨਗਰ - 335002 (ਰਾਜਸਥਾਨ)

ਤਿਲਕ (ਸੋਧਿਆ ਮੂੰਗ ਬੀਜ)

ਮਿੱਟੀ ਆਤੇ ਖੇਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ :- ਮੂੰਗ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਜਲ ਨਿਕਾਸ ਵਾਲੀ ਦੋਮਟ ਜਾਂ ਹਲਕੀ ਮਿੱਟੀ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਸੋਰੇ ਆਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹਿਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ 2-3 ਵਾਰ ਵਾਹੋ ਆਤੇ ਲੈਵਲਰ ਨਾਲ ਪੱਧਰ ਕਰੋ।

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ :- ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਮੂੰਗੀ 15 ਜੂਨ ਤੋਂ 15 ਜੁਲਾਈ ਦੇਰ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ 20 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ।

ਜੈਦ ਮੂੰਗ 1 ਮਾਰਚ ਤੋਂ 30 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਦੇਰ ਨਾਲ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ।

ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਆਤੇ ਦੂਰੀ :-

ਬੀਜ ਦਰ :- ਸਾਉਣੀ 5-6 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ/ਜੈਦ 8-10 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ।

ਕਤਾਰ ਤੋਂ ਕਤਾਰ ਦਾ ਵਿੱਥ :- ਸਾਉਣੀ 30-40 ਸੈਮੀ. / ਜੈਦ 25-30 ਸੈਮੀ.।

ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਆਤੇ ਵਰਤੋਂ :-

ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ - 8 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ, ਫਾਸਫੋਰਸ 15 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਰਿੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਪਸਮ 55 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਰਿੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (D.A.P. : 35 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਜਾਂ SSP 100 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਆਤੇ ਯੂਰੀਆ (18 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ)

ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ :- ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਥੀਰਮ ਜਾਂ ਕੇਪਟਾਨ ਨਾਲ 3 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸੋਧੋ।

ਸਿੰਚਾਈ :- ਮੂੰਗੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ 2-3 ਸਿੰਚਾਈਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੀਟ ਆਤੇ ਰੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਨ :- ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀਲੇ ਮੋਜੇਕ ਵਾਇਰਸ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜਿਆਂ ਆਤੇ ਰਸ ਚੁਸਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਈਮਿਥੇਏਟ (ਰੋਗਰ 30 ਏਸੀ) ਨੂੰ 2.5 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਪਰੇ ਕਰੋ।

ਫਲੀ ਛੇਦਕ :- ਏਸ ਕੀੜੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਫੁੱਲ ਆਉਣ ਆਤੇ ਫਲੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਇਨਾਲਫੋਸ 25% ਏਸੀ ਜਾਂ ਮੋਨੋਕ੍ਰੋਟੋਫੋਸ 36% ਆਸਏਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਕਟਾਈ :- ਮੂੰਗੀ ਪੱਕਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੱਟਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦਾਣੇ ਡਿੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫਸਲ ਦੀ ਮਿਆਦ :- 65 ਤੋਂ 70 ਦਿਨ (ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਸਮ ਆਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ)

ਸਾਵਧਾਨੀ :- ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਆਤੇ ਸਥਾਨ ਆਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਫਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਾਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ/ਨੇੜਲੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰੋ।

ਨਿਰਮਾਤਾ ਆਤੇ ਮਾਰਕਿਟ :-

ਜੈ ਸ਼ਾਂਕਰ ਸੀਡਸ ਪ੍ਰਾ. ਲਿ.

E-176, ਫੇਜ-1st, ਰਿਕੋ ਏਂਡਸਟ੍ਰੀਯਲ ਏਰਿਯਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ - 335002, ਰਾਜਸਥਾਨ